CZU: 639.3.09:619:616-07

PRACTICI INTERNAȚIONALE PRIVIND APLICAREA MĂSURILOR ANTIEPIZOOTICE ÎN PISCILCULTURĂ

Vadim RUSU, ORCID: 0000-0001-8112-8193,
E-mail: vadyrus@gmail.com
Victor CIOCÂRLAN, ORCID: 0000-0001-7244-6130
Dorin DUMBRĂVEANU, ORCID: 0000-0002-0818-1577
Ion CROITORU, ORCID: 0000-0002-6659-4046
Mihail BUDEANU, ORCID: 0000-0002-4120-4152
Igor PÎRȚU, ORCID: 0000-0003-4537-3364

LCȘ Ecofiziologie Umană şi ***Animală***

Abstract. *In international practice, the main disease prevention measures in fish farming are: disease monitoring, territorial zoning according to the identified disease and species susceptible to it, information about the identified disease. The application of these measures is a prerequisite for ensuring the epizootic safety of international trade in aquaculture items. From a legislative point of view, this practice was introduced in the early 90s of the 20th century and has proven to be reliable and effective.*

INTRODUCERE

Cererea globală de produse din pește cu proprietăți valoroase și uneori unice continuă să crească. Potrivit FAO (Organizația pentru Alimentație și Agricultură - Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură), până în 2030, vor fi necesare încă 40 de milioane de tone de pește pentru a menține consumul existent pe cap de locuitor. Într-un mediu în care majoritatea pescuitului oceanic este supraexploatat și multe ape interioare și stocurile lor de pește sunt supuse unui impact uman semnificativ, piscicultură este cea mai fiabilă sursă de creștere a producției de pește. Potențialul de reproducere ridicat al peștilor, creșterea rapidă la costuri reduse de hrană, creșterea peștilor în locurile de consum ale acestuia sunt avantajele indubitabile ale pisciculturii în comparație cu o serie de alte industrii care produc produse proteice în masă de origine animală.

De remarcat mai ales că aproape toate produsele alimentare ale pisciculturii sunt vândute sub formă vie sau refrigerată, ceea ce determină valoarea sa nutritivă semnificativă în comparație cu produsele din pește congelate, conserve etc. Una dintre problemele importante care împiedică dezvoltarea durabilă a pisciculturii sunt bolile obiectelor de cultură. Creșterea hidrobionților în condiții create artificial de om, care diferă de condițiile mediului natural, duce la o încălcare a echilibrului natural și, ca urmare, la dezvoltarea diferitelor patologii ale peștilor. Transportul necontrolat al peștelui comercializabil și al materialului săditor este una dintre principalele modalități de răspândire a bolilor infecțioase [1].

În prezent, pe plan internațional funcționează un sistem de institute de combatere a bolilor animalelor, inclusiv a celor de apă. Organismul central al acestui sistem este Oficiul Internațional pentru Epizootii (OIE – Office International des Epizooties) al Organizației Mondiale pentru Sănătatea Animalelor. OIE are o Comisie pentru Standardele de Sănătate pentru Animalele Acvatice, care este formată din experți internaționali în metodele de supraveghere, diagnosticare, control și prevenire a infecțiilor la animalele acvatice. În cadrul FAO, de sănătatea animalelor acvatice de crescătorie se ocupă Departamentul pentru Pescuit și Comitetul pentru Pescuit, cu o divizie dedicată acvaculturii. Principiul central al sistemului internațional de asigurare a siguranței

epizootice a acvaculturii este prevenirea bolilor infecțioase. Controlul culturii și vânzării produselor din pește se realizează în conformitate cu documentele OIE - Codul sanitar de sănătate a animalelor acvatice (Aquatic Animal Health) [1], Manualul testelor de diagnosticare pentru animale acvatice (Manual of Diagnostic Tests for Aquatic Animals) [2] etc.

Pentru a asigura siguranța epizootică, bolile deosebit de periculoase ale peștilor sunt incluse în Codul sanitar de sănătate a animalelor acvatice (denumit în continuare Codul sanitar) [2]. Criteriile pentru adăugarea unei boli pe listă sunt severitatea consecințelor, posibilitatea de diagnosticare și prevalența. Tabelul conține o listă a bolilor raportate de OIE, indicând speciile de pești sensibile la aceste boli. În practica internațională, principalele măsuri de prevenire a bolilor în piscicultură sunt: monitorizarea bolilor, zonarea teritoriilor în funcție de boala identificată și speciile susceptibile la aceasta, informarea despre boala identificată.

Aplicarea acestor măsuri este o condiție prealabilă pentru asigurarea siguranței epizootice a comerțului internațional cu obiecte de acvacultură. Din punct de vedere legislativ, această practică a fost introdusă la începutul anilor 90 ai secolului XX și s-a dovedit a fi de încredere și eficientă.

MATERIAL ȘI METODE

Monitorizarea se realizează în cadrul programelor naționale și este finanțată de stat. În cursul monitorizării, se efectuează o inspecție regulată (cel puțin de două ori pe an) a incubatoarelor de pește, care este realizată de specialiști veterinari sau ihtiopatologi pentru a identifica bolile. Se întocmește un plan oficial de supraveghere a sănătății obiectelor de cultură, inclusiv inspecție și testare de laborator, acesta fiind pus în practică în conformitate cu procedurile descrise în Ghidul pentru diagnosticarea bolilor animalelor acvatice. Dacă în întreprindere nu au fost detectați agenți patogeni ai bolilor de carantină timp de doi sau mai mulți ani, se eliberează un certificat sanitar internațional de sănătate a animalelor acvatice aprobat de OIE, în care se stabilește starea epizootică a fermei [3].

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Conform rezultatelor monitorizării, statutul de sigur (indemn de boală) sau nefavorabil (infectat) este acordat unui grup de ferme piscicole unite într-o singură zonă. Conform Codului sanitar, o zonă este o parte a unui teritoriu care cuprinde întregul bazin de apă de la sursă până la gură sau o parte din acesta de la sursă până la o barieră naturală sau artificială care împiedică peștii să migreze sub această barieră, parte a unei zone de coastă sau mai multe bazine de apă în care cresc și se cultivă peștii. Mărimea zonelor și limitele acestora sunt stabilite de autoritățile competente, procedurile de monitorizare a respectării acestora ar trebui reflectate în legislația națională. Zonele trebuie să fie clar separate prin limite naturale, artificiale sau statutare. Mărimea și locația geografică a zonei ar trebui să minimizeze riscul de contaminare a peștilor din migrație. Transportul produselor din pește este permis numai între zone cu statut egal sau dintr-o zonă cu un statut superior într-o zonă cu unul inferior. Dacă este necesar, zona infectată (unitatea infectată) ar trebui să fie separată de o zonă tampon.

Zona tampon - zonă de supraveghere, trebuie să aibă anumite dimensiuni minime cu indicarea precisă a limitelor geografice pe baza datelor hidrologice, a naturii bolii; aceasta ar trebui să țină cont de locația incubatoarelor de pește, a obiectelor cultivate, a prezenței populațiilor de pești care trăiesc liber, inclusiv a speciilor susceptibile la boală.

Țările care doresc să stabilească un sistem de zonare trebuie să asigure organizarea și infrastructura pentru controlul bolilor animalelor acvatice. Autoritățile naționale competente ar trebui să exercite supraveghere clinică și epidemiologică și să efectueze studiile de diagnostic necesare. Pentru a obține statutul de zonă (țară) favorabilă din punct de vedere al situației epizootice, este necesar să se documenteze că nu au fost înregistrate cazuri de boli de carantină în ultimii cel puțin doi ani. În plus, sunt respectate toate condițiile pentru prevenirea acestora.

O altă măsură importantă în prevenirea bolilor instalațiilor de piscicultură este informarea. Orice informații necesare pentru a preveni răspândirea bolilor animalelor acvatice și pentru a realiza un control optim al bolilor la nivel mondial ar trebui să fie puse la dispoziția

tuturor membrilor OIE. La efectuarea de tranzacții comerciale, la transportul produselor din pește, părțile trebuie să se informeze reciproc despre situația epizootică și statutul oficial al fermelor și zonelor piscicole. Țările ar trebui să furnizeze informații cu privire la măsurile luate, după caz, pentru a preveni boala, inclusiv carantină și restricții de transport.

Potrivit Codului sanitar, serviciile naționale veterinare și/sau ihtiopatologice trebuie să informeze OIE dacă o boală declarată apare într-o țară sau zonă a unei țări, dacă se răspândește la noi specii de animale acvatice, apare cu o nouă tulpină patogenă sau într-o nouă manifestare și, de asemenea, dacă există o posibilitate de răspândire internațională a bolii. Sistemul de măsuri antiepizootice utilizat în practica internațională face posibilă efectuarea controlului necesar asupra siguranței produselor din pește, prevenirea răspândirii agenților patogeni care provoacă boli în obiectele de cultură și, în același timp, evitarea instituirii de bariere sanitare nerezonabile.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Rusu Vadim; Dumbrăveanu Dorin; Nedbaliuc Iuri; Budeanu Mihail. Maladiile parazitare ale peștilor și efectelor asupra produselor piscicole și a sănătății umane. În: *Ştiinţa în Nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective* . Ediția 6, 20-21 mai 2022, Bălți. Bălți, Republica Moldova: Pont. Indigou Color, 2022, p. 416-421.
2. Aquatic Animal Health Code (OIE, 2006). www.oie.int.
3. Manual of Diagnostic Tests for Aquatic animals (OIE, 2006). www.oie.int.

Articol elaborat în cadrul Proiectului: „Identificarea, evaluarea şi perfecţionarea unor noi procedee de sporire a ratei de creştere a peştilor, de diminuare a impactului maladiilor şi de îmbunătăţire a valorificării furajelor în cadrul instalaţiilor piscicole de tip închis alimentate cu apă circulantă”. Cifrul: 20.80009.7007.23.